

Hyrynsalmen kunnanhallituksen talousarvion 2023 täytäntöönpano-ohjeet

1. Talousarvion tausta ja sitovuus

Hyrynsalmen kunnanvaltuusto on joulukuussa 2022 hyväksynyt talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman vuosille 2024–2025. Talousarvio on sitova Hyrynsalmen kunnan taloutta ja toimintaa ohjaava ohje. Sitovuus tarkoittaa, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin, eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarviovuosi 2023 on toimielimiä sitova, suunnitelmavuosien osalta ohjeellinen. (Vuoden 2023 alusta talousarvion raami alle puolittui, kun sotepalvelut siirrettiin kokonaan Kainuun hyvinvointialueen vastuulle.)

Talousarvioon sisältyvien sitovien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset on esitettävä kunnanhallitukselle ja -valtuustolle talousarviovuoden aikana. Talousarviomuutoksen yhteydessä on esitettävä selvitys muutoksen erilaiset vaikutukset palvelutuotantoon, toimintatavoitteisiin ja asiakkaisiin. Sitovuustason sisällä määrärahojen käyttö voi poiketa tilitasoisesta käyttösuunnitelmasta, paitsi palkkauksen ja niiden sivukulujen osalta. Näiden käyttämisestä muuhun tarkoitukseen ei saa tehdä ilman kunnanhallituksen lupaa.

Talousarvion toimintakatteen sitovuudesta vastaavat tilivelvolliset, mikä tarkoittaa vastuuta noudattaa talousarviota sekä käyttösuunnitelman laatimisessa että sen toteutumisen seurannassa. Vastuu näiden ohjeiden noudattamisesta ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteutuksesta on tulosalueiden esimiehillä ja osastopäälliköillä sekä kunnanjohtajalla.

Talousarvion täytäntöönpanoa suunniteltaessa toimielinten ja osakeyhtiöiden vastaavien viranhaltijoiden tulee valvoa kunkin palveluketjun osalta määrärahojen käyttöä talousarvion mukaisiin käyttökohteisiin, korkeintaan talousarviossa osoitetun suuruisina.

Talousarvion toteutuksessa on otettava erityisesti huomioon talousarvion sisältämät Hyrynsalmen kunnan talouden tasapainottamistavoitteet (TA-2023, luku 2.4).

2. Käyttösuunnitelman vahvistaminen

Kunnan hallintosäännön 56 §:n mukaan kunnanhallitus, lautakunnat ja konserniyhtiöiden hallitukset hyväksyvät talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelman. Käyttösuunnitelma on valtuuston hyväksymää talousarviota yksityiskohtaisempi toiminnallinen ja taloudellinen selvitys tehtävistä ja määrärahoista.

Toimielimet ja vastualueet päättävät määrärahojen tarkemmasta käytöstä omissa käyttösuunnitelmissaan, jotka tuodaan kunnanhallitukselle tiedoksi.

3. Talousarvion toteutumisen seuranta ja talousarviomuutokset

Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä, konserniyhtiöitä sekä henkilöstöä ja ovat samalla näiden valvonnan välineitä. Hallintosäännön 57 §:n mukaan toimielimet ja konserniyhtiöt seuraavat talousarvion toteutumista säännöllisesti vähintään neljännesvuosittain ja raportoivat siitä hallitukselle. Valtuustolle talousarvion toteutumisesta raportoidaan puolivuositain.

Talousarviossa pysymiseksi toimielinten, konserniyhtiöiden ja vastuullisten viranhaltijoiden on seurattava talousarvion sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista kuukausittain. Seuranta tehdään tulosityksikkötasolla.

Mikäli toiminnassa tapahtuu sellaisia muutoksia, etteivät talousarviomäärärahat toimialalla tule riittämään tai ne ovat ylimitoitettuja, on asianomaisen toimielimen tehtävä esitys kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle talousarviomuutokseksi. Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kunnanvaltuustolle talousarviovuoden aikana.

Maksujen viivästymiseen ja maksurästeihin puututaan mahdollisimman nopeasti ja asiakkaille laaditaan tarvittaessa maksusuunnitelma, jonka laatii pääsääntöisesti se taho, joka on vastannut sopimuksen laadinnasta. Tarvittaessa maksurästit viedään perintään. Maksurästeistä ja suunnitelluista toimenpiteistä rästien hoitamiseksi tiedotetaan kunnanhallitusta mahdollisimman ajantasaisesti, vähintään neljännesvuosittain.

4. Henkilöstö

Henkilöstösuunnittelu perustuu palvelutuotantoon ja sen tarpeisiin. Hyrynsalmen kunnan talous, toiminta ja henkilöstö mitoitetaan siten, että ne ovat tasapainossa. Henkilöstöltä edellytetään sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Tuloksellisuutta ja tuottavuutta parannetaan panostamalla työhyvinvointiin ja osaamisen vahvistamiseen sekä uusien tietoteknisten työkalujen käyttöönottoon.

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon eläköitymisen määrä, rekryointitarpeet ja tehtävien uudelleen järjestelyt. Työntekijän jäädessä eläkkeelle tai lähtiessä kunnan palveluksesta, on selvitettävä, voidaanko tehtävä jättää täyttämättä tai voidaanko työtehtävät hoitaa toisin. Suunnitelmakaudella kartoitetaan tehtävät, joita voidaan jakaa muiden kuntien kesken ja tehtävänkuvia tarkennetaan koko konsernin tasolla. Myös hallintosääntöä päivitetään henkilöstöasioiden osalta kevään 2023 aikana.

Henkilöstömenoissa mahdollisesti syntyviä säästöjä ei ilman kunnanhallituksen tai kunnanjohtajan lupaa saa käyttää muiden menojen katteeksi. Virkojen tai toimien täyttämiseen sekä määräaikaisten palkkaukseen tai sijoituksiin tulee olla pääsääntöisesti kunnanhallituksen - tai ainakin kunnanjohtajan - lupa. Täyttölupamenetely ei koske työllistettyjä, vuorotteluvapaata, lukuvuoden kestäviä esi-, perusopetuksen määräaikaissuoksia ja sijoituksia eikä päivähoitoasetuksen mukaisen henkilöstömäärän toteutumista. Sivistystoimialalla opettajien ja muiden lyhytaikaisten sijaisten palkkauksessa on käytettävä ensisijaisesti olemassa olevia resursseja.

Palkkauksesta päätettäessä tulee kuulla KT-yhteyshenkilöä (ns. palkka-asiamiestä, eli käytännössä hallintopäällikköä), noudattaa kunta-alan sopimuksia, kunnassa käytössä olevaa palkkaustasoa ja tehtäväkohtaisen palkan määrittelyä (tarvittaessa hankitaan kunnanhallituksen ohjeistus). Ylitöiden tekemiseen tulee olla työ- ja virkaehtosopimuksen mukainen esimiehen lupa / määräys. Lomat tulee pitää pääsääntöisesti KVTES:n mukaisesti ja kuluvan lomakauden aikana. Lisä- ja ylityöt sekä työaikakorvaukset annetaan pääsääntöisesti vastaavana vapaa-aikana, ellei vapaana antaminen kohtuuttomasti vaikeuta vastualueen toimintaa tai lisää muita kustannuksia.

Työssä jaksamiseen ja esimiestyöhön kiinnitetään vuonna 2023 erityistä huomiota. Työhyvinvoinnin kehittämisessä hyödynnetään mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti Kajaanin ammattikorkeakoulun hallinnoimaa Kainuun kuntien yhteistä kehittämishanketta, joka käynnistyi vuoden 2022 lopussa ja pääsee kunnolla käyntiin heti keväällä 2023. Kehityskeskustelut aloitetaan heti alkuvuodesta 2023 kaikkien työntekijöiden osalta; kehityskeskustelujen tuottamaa tietoa hyödynnetään myös työyhteisön ja työhyvinvoinnin sekä koulutuksen kehittämisessä.

KVTES:n, TS:n ja TTS:n sopimusten piiriin kuuluvien tehtävien vaativuuden arvioinnin tulokset ja kehittämis-kohteet tarkennetaan ja toteutetaan mahdollisimman nopeasti. Myös henkilökohtaisen lisän käyttöönotto koko organisaatiossa toteutetaan.

Kunnanhallitus on hyväksynyt matkustusohjeen, etätyöohjeen (jota täydennetään ja lisäohjeistetaan keväällä 2023), viestintäsuunnitelman ja konserniohjeen, joita on noudatettava.

5. Palvelutuotanto

Keskeisinä keinoina organisaation toiminnan tehostamisessa ovat sähköisten palvelujen lisääminen, sisäisen ja ulkoisen viestinnän tehostaminen ja palveluverkon kustannusten ja laadullisten tekijöiden tarkasteleminen kokonaisuutena. Konsernin tukipalvelut, henkilöstöresurssit, tilat ja kalusto hyödynnetään silloin, kun se on taloudellisesti kannattavaa ja toiminnallisesti järkevää.

Yhdessä Kainuun kuntien kanssa toteutettavat hankkeet tehostavat erityisesti tietohallinnon toimivuutta, tietojen hallintaa ja digitaalisten palveluiden saatavuutta. Tehtävien uudelleenjärjestelyjen osana on tarkasteltava muiden Kainuun kuntien kanssa jaettavien resurssien ja ostopalveluiden mahdollisuus.

Merkittävin uudistus- ja kouluttautumistarve on kohdistunut henkilöstö- ja talouspalveluiden järjestämiseen, joka on otettu käyttöön vuoden 2023 alussa. Kuluvana vuonna myös ateria- ja puhtaanapitopalveluihin tulee suuria muutoksia, jotka on otettava huomioon suunnittelussa ja talousarvion toimeenpanossa.

Tarpeetonta ja vajaakäytössä olevaa omaisuutta realisoidaan systemaattisesti vuosittain tarkennettavan ohjelman mukaan (ks. TA 2023 luku 2.4). Myös vuokrasopimusten taso tarkastetaan solmittaessa uusia vuokrasopimuksia ja vuokralla olevien kiinteistöjen korjauksista aiheutuneet kustannukset huomioidaan määriteltävässä vuokratasoa.

6. Hankinnat ja investoinnit sekä kehittämishankkeet

Lähtökohtana hankinnan toteuttamiselle on, että tavaran tai palvelun tarve on välttämätön ja että talousarviossa on hankinnalle osoitettu määräraha. Hankinnoissa on noudatettava julkisten hankintojen kilpailutuksesta annettuja säädöksiä ja kunnan omaa hallintosääntöä sekä muita mahdollisia hankintaohjeita.

Talousarvioon listattujen hankkeiden ja investointien toteutussuunnitelmat (mikäli niitä ei ole talousarvion tai käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä esitetty), aikatauluineen ja vaikutusarvioineen, tuodaan tiedoksi kunnanhallitukselle ennen investoinnin / hankkeiden varsinaista toteutusta.

Kunnan maksuvalmiudesta huolehtiminen edellyttää, että talousarvion hankinnat ja kehittämis- sekä investointihankkeiden seuranta on reaaliaikaista ja maksatukset sekä laskutukset tehdään ajallaan.

7. Kuntastrategian päivittäminen

Uusi kuntalaki (410/2015) toi kuntastrategian osaksi jokaisen kunnan toiminnan ohjausta ja suunnittelua. Kuntastrategia on kunnanvaltuuston pitkän tähtäimen linjaus kunnan kehittämiseksi. Kuntastrategian kautta valtuusto ohjaa kunnan kehittämistä ja strategisia valintoja ja määrittelee osaltaan myös keinoja, joilla kuntaa kehitetään. Talousarviossa (luku 1.3) on esitetty Hyrynsalmen kunnan strategian keskeiset kohdat, jotka ohjaavat talousarvion 2023 toteutusta.

Kuntastrategia täydennetään ja päivitetään vuoden 2023 alkupuoliskolla (nykyversio on osana talousarviota 2023, luku 1.3). Strategian pohjalta ja sen tueksi laaditaan seuraavaa talousarviota varten myös erilliset teemapohjaiset kehittämishankkeet, joilla tehostetaan strategian painopisteiden viemistä osaksi tulevan talousarvion sisältöä (investoinnit mukaan lukien), seuranta ja johtamista.